

ÜCRETLERDE İŞVERENİN KÜMÜLATİF MATRAH TAKİBİ ZORUNLU MU?

Gelir İdaresi'nin, Sosyal Güvenlik Kurumu verilerinden hareketle birden fazla işverenden elde edilen ücret gelirlerini sorgulaması devam ediyor. Bu hafta, birden fazla işverenden elde edilen ücret gelirlerinin beyanında işverenin sorumluluğu konusunu işledik.

1 7.07.2019 tarihli yazımın konusu "birden fazla işverenden sağlanan ücretlerde" başlayan incelemeler hakkındaydı. Gelir İdaresi'nin, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun verilerinden hareketle beyan edilmeyen ücret gelirlerini sorgusu devam ediyor. Bu yazıda, birden fazla işverenden elde edilen ücret gelirlerinin beyanında "işverenlerin sorumluluğu nerede başlar, nerede biter" hususunu değerlendireceğim.

İŞVERENİN STOPAJ SORUMLULUĞU

İşverenlerin çalışanlarının ücret ödemelerinden kesinti yapıp, vergi dairesine ödemesi Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 8'inci maddesindeki "vergi sorumlusu" olmasındandır. Vergi sorumluları, kesilen verginin ödenmesi bakımından vergi dairesinin muhatabı olup, verginin kesilip ödenmemesi durumunda bu vergilerden sorumludurlar.

Ülkemizde ücretler kaynaktan kesinti (stopaj) yapılmak suretiyle vergilendiriliyor. İşverenlerin çalışanlarının ücretlerinden kesinti yapma ödevi "vergi sorumlusu olmanın" bir gereğidir. İşverenlerin, vergi sorumlusu olarak bir takvim yılında kendi ücret ödemeleri dışında çalışanlarının diğer işverenlerden elde ettiği ücret ödemeleri veya önceki işverendeki ücretler nedeniyle "kümülatif gelir vergisi matrahını" takip etmeleri gerekmiyor.

Neden? Çünkü birden fazla işverenden ücret geliri elde eden kişi, Gelir Vergisi Kanu-

nu'nun 103'üncü maddesindeki sınırları aşan bir ücret geliri elde ederse, bunların beyanından bizzat kendisi sorumludur. Gelir Vergisi Kanunu, gelir tarifesindeki artan oranlılık nedeniyle yıllık beyanname ile toplam geliri beyan ettirmek suretiyle vergi tarifesinden kaynaklanan ek vergi ödevini gelir sahibine, yani "çalışana" yüküyor.

Vergi İdaresi'nin B.07.1.GİB .4.06.16.01-2010-GVK-86-2-586 sayılı ve 26/07/2011 tarihli özelgesi de bunu teyit ediyor:

"... görev yapan kişinin 2009 yılında ikinci işverenden aldığı ücretlerin yıllık toplamı 22.000 TL'yi aşması nedeniyle elde ettiği ücret gelirlerini (birinci işverenden elde ettiği ücret geliri dahil) yıllık gelir vergisi beyanname ile beyan etmesi ve tahakkuk eden vergileri de ödemesi gerekmektedir.

Öte yandan, söz konusu ücretlerin yıllık beyanname ile beyan edilmesi nedeniyle ilave bir gelir vergisi hesaplanması halinde bu vergi, mükellef olan ücretliden aranacaktır. Ödenen gelir vergisinin şirketinizden talep edilmesi hususu, verginin ücretliden aranılmasına engel teşkil etmemektedir."

Dolayısıyla, birden fazla işverenden elde edilen ücret gelirlerinin yıllık beyannameyle verilmesi ve ödenmesinde "işveren muhatap" alınarak işlem tesis edilmesi söz konusu olursa bu işlem "mükellefiyette hata" olacaktır.

STOPAJA TABİ GELİRE BEYAN NİYE?

Beyanname verme ödevi GVK'nin 86 ve 87'nci maddelerinde düzenlenmiş

olup, 160 ve 265 Seri Nolu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliğlerinde açıklanmıştır.

GVK'nın 86'ncı maddesine göre, tek işverenden alınan ve kesinti yoluyla vergilendirilmiş ücret gelirlerinin tutarı ne olursa olsun yıllık beyanname verilmemesi ve başka gelirler nedeniyle beyanname verilse bile bu ücretler beyannameye dahil edilmez.

Ancak birden fazla işverenden alınan ve kesinti yoluyla vergilendirilen ücret geliri elde eden çalışanlar, birden sonraki işverenden aldıkları ücretlerin Gelir Vergisi Kanunu'nun 103'üncü maddesindeki yazılı tarifinin ikinci gelir dilimindeki tutarı aşması halinde, aşan kısmı için (2019 yılı için 40.000 TL) beyanname vermelidir.

160 Nolu Genel Tebliğde; "bir hizmet erbabının birden fazla işverenden ücret alması halinde, her bir işverenin ödediği ücretler, ayrı ayrı vergilendirilmektedir. Dolayısıyla vergi tarifesi, her bir işverenin ödediği ücrete, diğer işveren veya işverenlerin ödediği ücretle ilgilendirilmeksizin ayrı ayrı uygulanmaktadır. Ancak, söz konusu ücretlerin gayrisafi tutarları toplamının, Gelir Vergisi Kanunu'nun 86'ncı maddesinde belirtilen haddi aşması halinde, bu ücretlerin yıllık beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir" açıklaması yapılmıştır.

Buna ilave olarak 265 Nolu Genel Tebliğin 9.2'nci bölümünde şu açıklama yer almaktadır:

"Asgari geçim indirimi uygulaması işverenler aracılığıyla gerçekleştirileceğinden tevkifata tabi ücretlerini yıllık beyanname ile beyan eden ücretliler yıllık beyannamelelerinde indirim uygulamasına ilişkin olarak herhangi bir bildirimde bulunmayacaklardır.

Ücretlerinden vergi tevkifatı yapılan ve işverenler aracılığıyla yıl içinde asgari geçim indiriminden yararlanan mükelleflerin, tevkifata tabi ücret gelirlerini yıllık beyannameye dahil etmeleri halinde, beyan edilen gelir üzerinden hesaplanan vergiden, yıl içinde kendisine ödenen ücret üzerinden kesilen gelir vergisinin asgari geçim indirimi mahsup edilmeden önceki tutarı mahsup edilecektir."

Dolayısıyla vergi tarifesi her bir işverenin ödediği ücrete, diğer işveren veya işverenlerin ödediği ücretle ilişki kurulmaksızın uygulanır. Buna rağmen, kümülatif matrahi ikinci işverene taşınan çalışanın yıllık beyanname verme ödevi ortadan kalkmaz. Çünkü kümülatif matrah nedeniyle işverenin yüksek vergi diliminden kesinti yapması beyan sorumluluğunu kaldırmaz. Ancak kesilen vergilerin yıllık beyan üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilmesi sayesinde vergi kaybı olmaz ve vergi zıya cezası kesilmez. Fakat beyanname verilmemesi usulsüzlük cezası kesilmesini gerektirir.

BEYAN EŞİKLERİ

Birden fazla işverenden 2018 ve önceki yıllarda elde edilen ücret geliri beyan eşikleri aşağıdaki gibidir:

Birden fazla ücret nedeniyle beyanname vermek durumunda olan çalışanlar beyan ettikleri gelirlerden "kendileri, eş ve çocukları için ödenmiş hayat ve/veya şahıs sigorta primleri, kendileri, eş ve çocukları için ödenmiş eğitim ve sağlık harcamaları, başış ve yardımlar" gibi indirimleri (sınırlamalar dahilinde) yapabilir. Dolayısıyla eğitim ve sağlık harcamaları gibi indirim hakkı olan ücretliler indirimler sonrasında ilave gelir vergisi ödemek yerine, vergi iadesine hak bile kazanıyor olabilirler.

ÜCRET GELİRİ BEYAN EŞİKLERİ

Yıl	Tutar (TL)
2014	27.000
2015	29.000
2016	30.000
2017	30.000
2018	34.000
2019	40.000

İŞ AKDI VE ÖNEMİ

İş Kanunu'nun 8'inci maddesine göre "iş akdi", kanunda aksi belirtilmediği sürece şekil şartı aranmayan bir sözleşme değildir. Ancak çalışma süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmeleri yazılı olarak yapılmalıdır.

Dolayısıyla, süresi bir yıldan az olduğu için yazılı iş sözleşmesi olmayan durumlarda işveren; çalışana en geç iki ay içinde "çalışma koşulları, çalışma süresi, ücret ve varsa ücret ekleri, ödeme dönemi, süresi belirli ise sözleşme süresi, fesihte tarafların yükümlülükleri" bilgilerini içeren bir belge vermek durumundadır.

Yazılı sözleşme veya çalışma koşulları belgesi özellikle ücretin net veya brüt olmasının ispatında önemlidir. Diğer taraftan, ücretin net veya brüt olması çalışanın birden fazla işverenden elde edilen ücretlerin beyan yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Çünkü vergi uygulamalarında, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna ilişkin özel sözleşmeler vergi dairelerini bağlamaz. Eğer iş akdi açık ve net bir şekilde "ücretlinin yıllık beyanı" nedeniyle ortaya çıkan ek gelir vergisini işverenin yüklenmesini öngörüyor ise çalışan söz konusu vergiyi işverene rücu edebilir. Bu durum çalışanın beyan ve ödeme yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Sonuç olarak birden fazla işverenden elde edilen ücretlerin yıllık beyanı ve ödenmesi ödevi çalışana ait olup, gelir vergisinin muhatabı kendisidir. Muhatap "işveren" değildir ve işveren muhatap alınarak yapılacak vergileme "mükellefiyette hata" olacaktır. Düzeltilmesi için başvuru yapılabilir.

"Dünyada anlaşılması en zor şey, gelir vergisidir."
Albert Einstein